

RETORIKA BEZ SPREMNOSTI NA KONKRETNU POLITICKU I MORALNU ODGOVORNOST

Gracanica, 3. juli 2003. god.

Eparhija rasko-prizrenska i Srpsko nacionalno vece Kosova i Metohije smatraju da prekjuerasnji poziv lidera kosovskih Albanaca raseljenim i prognanim Srbima da se vrate svojim domovima na Kosovo i Metohiju predstavlja formalno pozitivan, ali u sustini neiskren politicki cin i trik, ciji je cilj pre u domenu politickog marketinga, nego u stvarnoj nameri da se uspostave bolja medjuetnicka tolerancija i demokratski odnosi. Nazalost, ogroman raskorak izmedju retorike i svakodnevnne stvarnosti u kojoj zivi srpska zajednica isuvise je veliki da bi ovaj poziv predstavljao ozbiljno ohrabrenje za 230.000 srpskih prognanika, koji nakon cetiri godine jos nemaju pravo da se vrate svojim domovima.

ERP i SNV KIM sa zaljenjem moraju da konstatuju da konkretno ponasanje pojedinih albanskih lidera i opstinskih albanskih rukovodstava u prakticnom zivotu stoji u potpunoj suprotnosti sa retorikom pomenutog poziva. Savetnik za povratak raseljenih Srba pri kancelariji specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN za Kosovo i Metohiju, g. Nenad Radosavljevic, vec je ukazao javnosti na nekoliko konkretnih primera u kojima opstinska rukovodstva partija koje vode g. Rugova i g. Taci otvoreno opstruiraju povratak i ne cine nikakve konkretne mere da se povratak raseljenih gradjana ostvari. Posebno je teska situacija u peckoj regiji gde opstinsko rukovodstvo s jedne strane retoricki poziva Srbe na povratak, a s druge strane postavlja citav niz nemogucih uslova koji imaju za zadatak da u praksi sprece bilo kakav organizovani i odrziv povratak srpskih gradjana ove regije. Iako u vecem delu Pokrajine ne postoje uslovi za povratak pojedinaca ili manjih grupa i porodica, posebno u urbane sredine, zbog ogromnog bezbednosnog rizika i sveopste etnicke diskriminacije, albanski opstinski lideri se uporno suprotstavljaju povratku srpskog stanovnistva citavih opustelih srpskih sela pod izgovorom da ne zele "stvaranje novih enklava". Vrlo cesto se u javnost lansira lazna ideja da vecina Srba zapravo i ne zeli povratak, iako se pritom zaboravlja da je potpuno nerealno ocekivati spremnost na povratak porodica sa zenama i decom u sredine u kojima te ljude ceka "noz pod grlom". Upornim izbegavanjem da se odgovorno izgradi duh tolerancije i spremnosti na prijem prognanika medju vecinskim stanovnistvom, albanska opstinska rukovodstva u stvarnosti vode organizovanu i smisljenu kampanju u pravcu sprecavanja povratka znacajnijeg broja raseljenih lica, posebno u urbanim sredinama. Istovremeno, tolerisanje i prikrivanje ucestalih zlocina i pritisaka na preostale Srbe, narocito starije osobe, da prodaju svoju imovinu i odsele se sa Kosova i Metohije predstavlja jos jedan pokazatelj da iza retorike pripremljene za zapadno medijsko trziste jos nema iskrene spremnosti za zajednicki zivot, toleranciju i postovanje prava ne-albanskog stanovnistva.

Veoma je problematican stav albanskih lidera koji tvrde da Srbima povratnicima "ne mogu da garantuju ni bezbednost ni zaposlenje". Iz jedne ovakve izjave proizlazi zakljucak da ovi lideri nisu spremni da preuzmu nikakvu licnu odgovornost i konkretnu politicku akciju kako bi se stvorili bolji medjuetnicki uslovi za zivot. Primera koji potvrđuju ovu "politicku shizofreniju" albanskih politicara je mnogo jer nakon svih vecih incidenata u kojima su albanski ekstremisti napadali i ubijali pripadnike srpske zajednice ili rusili crkve, politicki lideri vodećih albanskih partija u Pokrajini ostajali su uglavnom na površnim, dvosmislenim i retorickim izjavama osude nasilja i nisu preduzeli nikakve konkretne mere da se u javnosti smanji medjuetnicka tenzija i netrpeljivost. Stavise, u svojim izjavama prilikom kontakata sa sopstvenim birackim telom, oni su i dalje nastavili sa albanskom nacionalnom retorikom, ponasajuci se kao da u Pokrajini niko drugi ne zivi osim samo Albanci.

Sta ocekuje Srbe povratnike u Pokrajini u koju je tako velikodusno pozivaju vodeci albanski lideri?

Pre svega potpuno odsustvo bilo kakvih bezbednosnih garancija, individualnih i kolektivnih ljudskih prava i sloboda. Srbi su i dalje izlozeni progonima, napadima, pljacki i raznim aktima nasilja. Nijedan posleratni zlocin protiv Srba, ukljucujuci masakr porodice Stolic, jos nije pozitivno resen zbog apsolutne nespemnosti albanske zajednice i njenog politickog rukovodstva da pomognu UNMIK policiji u pronalazenju zlocinaca. Takodje nije otkriven nijedan ucesnik u posleratnom rusenju ili sknavljenju pravoslavnih crkava i grobalja. Povodom ovog pitanja u Pokrajini vlada apsolutna zavera cutanja koja se neretko granici i opravdavanjem zlocina i cak optuzivanjem samih Srba da sebi ruse svoje svetinje. Gospodin Ibrahim Rugova i ostali lideri albanskih partija ponasaju se kao da se svi ti zlocini desavaju negde na Madagaskaru ili na Filipinima. Premijer Redzeqi je, na primer, prilikom posete grupe italijanskih senatora Kosovu u martu mesecu, prema navodima stampe na albanskom jeziku i licnoj potvrdi senatora ne samo negirao broj porusenih hramova, vec je porusene crkve, medju njima i svetinje iz 13. i 14. veka, svrstao u "politicke crkve", opravdavajuci zlocin i de fakto podsticuci nove napade. Slicne izjave o tzv. "politickim crkvama" davao je u javnosti i rimokatolicki biskup iz Prizrena Marko Sopi. Nakon kamenovanja 50 srpskih penzionera u Peci, u decembru prosle godine, niko od albanskih lidera nije posetio napadnute starce i starice, niti se iko javno obratio albanskom stanovnistvu Peci da im ukaze da je ovakvo ponasanje neprihvatljivo za drustvo koje pretenduje da postane deo Evrope. Takozvana "nezavisna stampa" na albanskom jeziku, koja je pod jakim uticajem politickih partija, ne samo da ne ucestvuje u izgradnji duha tolerancije, vec i dalje raspiruje medjuetnicku netrpeljivost i uporno glorifikuje ideale ratnih nasilja koji predstavljaju glavnu smetnju za proces demokratizacije drustva i izgradnju multietnicnosti.

Indikativno je da albanski lideri sustinu bezbednosnog problema u Pokrajini vide isljucivo u "organizovanom kriminalu". Naravno, niko ne moze da poretne da Kosovo i Metohija nakon 1999. godine predstavlja oazu organizovanog kriminala, prostitucije i trgovine drogom, o cemu redovno izvestava zapadna stampa. Medjutim, pravi koren nasilja i zlocina jeste u

postojanju jedne nazadne kolektivne svesti da Pokrajina treba da postane etnicki cista druga albanska nezavisna drzava na Balkanu u kojoj i poslednji tragovi srpskog prisustva i kulture treba jednom zauvek da nestanu. U tom pravcu udruženo deluju preživle strukture nekadasnje OVK, bilo kroz teroristicku organizaciju ANA, bilo kroz "legalne" strukture Kosovskog zastitnog korpusa, policije i institucija drustva. Nedavno je Parlament Kosova i Metohije i pored protivljenja srpskih delegata i medjunarodne zajednice proglasio borbu OVK oslobodilackom borbom, iako je od ekstremista ove u osnovi teroristicke organizacije postradao veliki broj nevinih civila: Srba, Albanaca, Roma i Bosnjaka. Samo pre mesec dana vodeci albanski politicari su u Prizrenu ponovo afirmisali ideale "Prizrenske lige" iz 19. veka, iza koje stoji ideja politickog ujedinjenja svih Albanaca Balkana u zajednicku drzavu na usko etnickim osnovama. Sa svojim isključivo etnickim albanskim i islamskim postulatima Prizrenska liga predstavlja opasan anahronizam koji predstavlja smetnju za demokrataski razvoj drustva i uspostavljanje medjuetnickog poverenja. Izjave albanskih lidera povodom ovih "nacionalnih" svecanosti groteskno su suprotne ispoliranoj retorici poziva raseljenim Srbima. Nacionalisticka retorika cesto je i glavni adut onim liderima koji su pod istragom za pocinjene ratne zlocine i zlocine protiv covecnosti, pa zato i nije neobicno da se glavni inicijatori etnickog nasilja ogrcu albanskom nacionalnom zastavom i grcevito predstavljaju kao jedini iskreni borci za dobro albanskog naroda u Pokrajini.

Imajuci, dakle, sve ove cinjenice u vidu, ne mozemo, a da ne zakljucimo da najnovija deklaracija kojom se pozivaju na povratak prognani Srbi jos jedna sarena laza koja ima za cilj da prikrije direktnu odgovornost pojedinih lidera potpisnika u organizovanju i podsticanju zlocina protiv srpskog stanovnistva nakon zavrsetka rata u junu 1999. godine. Retorika, bez spremnosti na konkretnu politicku i moralnu odgovornost, kao i odnos prema svim etnickim grupama kao ravnopravnim gradjanima, predstavlja samo jos jedan pokusaj da se prikrije stvarna situacija i po svaku cenu Kosovo, kao najnetolerantniji deo evropskog kontinenta, prikaze kao "zemlja u kojoj tece med i mleko".

Zato ERP KIM i SNV KIM pozivaju albanske lidere i celokupno albansko stanovnistvo Kosova i Metohije da se umesto praznom retorikom pozabave konkretnim aktivnostima u cilju izgradnje tolerantnijeg drustva i angazuju u borbi protiv etnickog nasilja i terorizma kako bi se stvorila potrebna atmosfera za povratak raseljenih. Retoriku ovog apela treba, dakle, potvrditi konkretnim delima da bi ona dobila ikakav politicki i moralni kredibilitet. Prognanici ce onda sami doci svojim kucama bez ikakvih teatralnih javnih apela i medijske prasine. Srpska zajednica ce aktivno ucestvovati u izgradnji jednog demokratskog drustva i stvarnih multietnickih institucija, ali jedino pod uslovom da to ne bude drustvo skrojeno samo za jednu privilegovanu etnicku zajednicu i drustvo u kome ce Srbi kao narod biti gradjani drugog reda. To je jedina realnost koju srpski narod moze i hoce da prihvati, a nipošto ona realnost koja je stvorena etnickim terorom, pljackom, paljenjem crkava i raskopavanjem grobova i koju albanski lideri zahtevaju da Srbi pokorno prihvate, kao toboznji preduslov za normalan i bezbedan zivot.

ERP KIM i SNV KIM zato jos jednom javno afirmisu ideju, koju podrzava i najveći deo medjunarodne zajednice, da se uslovi za resavanje konacnog statusa Pokrajine ne mogu postici retorikom i "mlacenjem prazne slame", vec jedino prakticnom realizacijom demokratskih standarda i uspostavljanjem ljudskih prava za sve gradjane podjednako.

***Episkop rasko-prizrenski i predsednik snv kim
Artemije (Radosavljevic)***

Odgovor na "Otvoreno pismo raseljenim stanovnicima Kosova u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji" albanskih lidera FROJD SA TUDJIM SUMNJAMA

Svi prvaci kosovsko-metohijskih Albanaca porucili su raseljenim licima sa Kosova i Metohije: "...Vreme je da se vratite kuci".

"Otvoreno pismo", kako se zove taj dokument, potpisuju dr Ibrahim Rugova, dr Nedzat Daci, dr Bajram Redzepi, Hasim Taci, Ramus Haradinaj, Agim Ceku i dr Bujar Bukosi, a zatim i predstavnici Bosnjaka, Turaka, Askalija, Egipcana i Roma.

Predstavnicima Bosnjaka, Turaka, Askalija, Egipcana i Roma, potpisnicima "Otvorenog pisma", ne navode se imena. Njima se samo nudi da stave svoj paraf tamo gde pise "za zajednicu Bosnjaka", "za zajednicu Turaka", "za zajednicu Roma"... Sumnjicav citalac bi stoga mogao pomisliti da su oni gradjani drugog reda ili da su pozvani da budu dekor u jednoj slaboj predstavi.

A da je predstava slaba, jeftina i prozira, lako i nepobitno se zakljucuje vec na prvoj stranici "Otvorenog pisma". Lideri kosovskih Albanaca priznaju: "Ne mozemo nikome da garantujemo posao i ne mozemo da garantujemo niciju bezbednost."

Ljude kojima ne mogu garantovati ni posao ni bezbednost, oni iskreno, odlucno, i tako dalje, spremno, voljno ubeduju da je njihov dom na Kosovu.

"Svako ko zivi na Kosovu, ili zeli da se vrati na Kosovo, mora da shvati da on ili ona zaradjuje slobodu Kosova i da svi zasluzujemo jednakost pri uzivanju povlastica te slobode."

Zamislimo se sada nad ovom pateticnom recenicom iz "Otvorenog pisma". Kako ce da zaradi slobodu, za sebe i za druge, gradjanin kome nije garantovana bezbednost i kome se ne nudi posao. Tako sto ce valjda, doci da slobodno pogine od ruke nekog teroriste ili da slobodno umre na Kosovu od gladi.

Ne tvrdim da su svi potpisnici "Otvorenog pisma" neiskreni ljudi, mada mi se cini da su neki od njih potpisali ovu poruku kako bi u Briselu, ili u Vasingtonu, bilo kazano: Eto, vodje kosovsko-metohijskih Albanaca pozvali su sve izbeglice da se vrate kucama!

Zelim da verujem, i verujem, da medju potpisnicima ima onih koji znaju da ce danasnju tragediju srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, i tragediju drugih izbeglih naroda, poneti u buducnost svaki Albanac, kao svoj najgori prtljag.

Zasto onda nisu odabrali iskreniji ton, uverljivije argumente?

Zasto su napisali: "Vreme je da se svako vrati kući, osim onih koji su pocinili zlocine." Zar "kod kuće" nema zlocinaca? Zar nije logicnije da se vrata svi, bez izuzetaka, pa da onda pred nepristrasnim sudovima, koji neæe biti motivisani etnickom mrznom, zlocincima bude sudjeno tamo gde su pocinili zlocine?

Bojim se da su zlocinci ovde upleteni da bi se svaki izbeglica, pa i onaj najneviniji, zapitao hoće li ga tamo, "kod kuće", odmah po povratku oznaciti kao zlocinca.

Nigde potpisnici "Otvorenog pisma" ne pominju svetski poznat fenomen - albanski ekstremizam i terorizam na Kosovu i Metohiji. Uvijeno i uzgred pominju postojanje organizovanoga kriminala i vele: Ima ga kao i drugde na Balkanu.

Dakle, prema uvidu lidera kosovsko-metohijskih Albanaca, na Kosovu i Metohiji nema zlocinaca, ili ih barem nema na slobodi. Ima kriminalaca, ali ima ih u Srbiji, u Crnoj Gori, u Makedoniji, i kriminal nije neka kosovsko-metohijska posebnost.

Vratimo se pitanju: Zasto potpisnici ovog pisma nisu nastupili iskrenije i uverljivije? Zasto, uz finansijsku i politicku pomoc međunarodne zajednice, nisu povratnicima garantovali i bezbednost i zaposlenje?

Mislim da su izvesne nedoumice nehotice sami otklonili. Obracajuci se izbeglicama u Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji, oni pisu doslovno:

"Vi ste deo nasledja nase zemlje."

Dakle, izbegli Srbi i ostali nealbanci ipak nisu stanovnici, iako je pismo upuceno raseljenim stanovnicima, nego su nasledje.

Ko je nasledio Srbe i ostale nealbance na Kosovu i Metohiji?

Potpisnici "Otvorenog pisma" ocigledno misle da su ih nasledili Albanci, a znamo da nasledje može biti dobro i rdjavo, da se može outdžiti ili baciti, da se sa njim može na razlicite nacine postupiti.

Zalostan sam sto je to tako i sto su lideri kosovsko-metohijskih Albanaca propustili priliku da za druge ljude i za sebe ucine nesto istinski dobro: da izbeglom i prognanom narodu daju nadu i podstrek na povratak. "Otvoreno pismo", iako je puno fraza, iako se u njemu citira cak i americka Deklaracija nezavisnosti, iako se u njemu kaze da su ovi ljudi jednaki, napisano je ocigledno da izbeglice sa Kosova i Metohije drži dalje od Kosova i Metohije.

Neki postovalac Frojda bi, analizirajuci pismo, zastao nad recenicom iz pisma koja ovako pocinje: "Neka ne bude sumnje u nasim namerama..." Onaj cije su namere ciste nema razloga da predvidja i da iscekuje tudju sumnju. Onaj ko podsvesno zna da se u njegove razloge mora sumnjati, ima potrebu da sumnju unapred otklanja.

No, ja sam ipak zahvalan potpisnicima "Otvorenog pisma" i na ovome sto su ponudili. Vise i bolje ocigledno nisu mogli, nisu zeleti. Neki drugi narodni predstavnici, lideri vecinskog naroda na Kosovu i Metohiji, umeće valjda da ucine i vise i bolje.

Dr. Nebojsa Covic

Saopštenje Eparhije rasko-prizrenske i kosovsko-metohijske

PALIKUCE NE MOGU DA BUDU VATROGASCI

Gracanica

02. JULI 2003.

Eparhija rasko-prizrenska i kosovsko-metohijska najostrije se protivi predlogu kosovskog premijera Bajrama Redzepija da KFOR zastitu ugrozenih srpskih pravoslavniha manastira i crkava u Pokrajini prepusti Kosovskom zastitnom korpusu. Ovaj predlog predstavlja akt licemerja bez presedana zbog toga sto su nakon juna 1999. godine upravo bivsi pripadnici OVK, koji danas vecinom cine KZK, porusili ili tesko ostetili preko 100 pravoslavniha crkava i manastira na Kosovu i Metohiji. Veliki broj clanova KZK je direktno ucestvovao u progonu, mucenju i ubijanju srpskih i ne-albanskih civila nakon rata, o cemu svedoce vec podignute optuznice protiv nekoliko vodeciha licnosti KZK. Premijer Redzepe je ovaj predlog, prema pisanju pristinskog lista Koha Ditore, direktno saopstio Lordu Robertsonu prilikom nedavne posete visoke delegacije Severnoatlantskog saveta Pristini, bez ikakve prethodne konsultacije sa predstavnicima SPC i Koalicije Povratak.

Ovaj Redzepijev predlog predstavlja pokusaj da se po svaku cenu KZK-u dodeli uloga oruzane formacije, iako je sam Lord Robertson u Pristini izjavio da KZK ne može da se bavi bezbednosnim poslovima niti može da evoluiru u bilo kakvu "vojsku Kosova". Ovaj predlog je takodje u suprotnosti sa Rezolucijom SB UN 1244 koja zastitu verskih i kulturno-istorijskih srpskih spomenika stavlja direktno u nadleznost "personala SRJ (SCG)" (Aneks 2, tacka 6)

Po misljenju Eparhije rasko-prizrenske poslove obezbedjivanja ugrozenih pravoslavniha crkava i manastira na Kosovu i Metohiji do stabilizacije politicko-bezbednosne situacije mogu da obavljaju kao i do sada samo pripadnici KFOR-a. Jedina alternativa vojnicima KFOR-a mogu da budu bezbednosne snage SCG, u skladu sa Rezolucijom 1244. Eparhija rasko-prizrenska je takodje protiv ucesca Kosovske policije (KPS) u poslovima zastite pravoslavniha svetinja zbog opsteg nepoverenja srpskog stanovnistva prema ovoj ustanovi u kojoj veliki broj albanskih clanova cine bivsi pripadnici OVK. Nakon varvarskog rusenja i pljackanja preko stotinu pravoslavniha hriscanskih bogomolja, sknavljenja desetina pravoslavniha grobalja i etnickog terora koji se kontinuirano sprovodi nad srpskom zajednicom i Crkvom u toku poslednje cetiri godine kosovski Albanci nemaju moralno pravo da zahtevaju da vredni srpski spomenici kulture budu u bilo kakvoj nadleznosti albanskih institucija na Kosovu i Metohiji. Ovo se pogotovo odnosi na Kosovski zastitni korpus, koji zbog korupcije, ucesca njegovih clanova u teroristickim akcijama ANA-e i drugih nelegalnih aktivnosti predstavlja opasan recidiv proslosti i ozbiljan faktor nestabilnosti na ovim prostorima.

Povodom pomenutog i apsolutno neprihvatljivog predloga Bajrama Redzepija, kao i ozbiljne zabrinutosti SPC da ce se najavljeno smanjenje snaga KFOR-a negativno odraziti na bezbednost ugrozenih svetinja i srpske zajednice u celini, Episkop Artemije ce se direktno pismenim putem obratiti Lordu Robertsonu i rukovodstvu NATO saveza.

Vladimir Ivanovski, ruski ambasador u Beogradu:

RUSIJA UOPSTE NE ODLAZI SA BALKANA, SAMO MENJAMO FORME PRISUSTVA

Mirovna misija Rusije na ovim prostorima, kako u ekskluzivnom razgovoru za NT objasnjava ruski ambasador u Beogradu Vladimir Ivanovski, do sada je bila uspesna. Na nase pitanje, zasto je onda obustavljaju, gospodin Ivanovski kaze:

- Rusija je aktivan ucesnik svih vaznijih medjunarodnih napora usmerenih na mimo resavanje konflikata u tom regionu, a takodje i njihovih tragicnih posledica, ciji smo svedoci. Zajedno s nasim zapadnim partnerima - bilo u okviru UN, Saveta bezbednosti, OEBS, Kontakt grupe - vodili smo veliku politicku borbu za brzo obustavljanje ratne drame, formiranje mehanizama koji bi garantovali postojan mir i stabilnost na Balkanu.

Zestina i slozenost problema tog perioda zahtevali su od medjunarodne zajednice najuspesnije vojno prisustvo. Rusija svakako nije mogla da ostane po strani. Ruska vojska se medju prvima prihvatila teske misije mirotvorca u BiH, a zatim na Kosovu i Metohiji. Tada je to zaista bilo neophodno, pre svega zbog sprecavanja krvoprolica. Po nasoj oceni, ruski mirotvorci su casno ispunili svoj zadatak, u slozenim uslovima.

Krizna nije do kraja resena, a ruske vojne snage ipak odlaze?

- Sada se situacija u BiH i na Kosovu i Metohiji, isto kao i u regionu Zapadnog Balkana, bitno izmenila. Svakako, ostaje jos vrlo mnogo problema, ali njihovo resavanje ne zahteva masovono vojno prisustvo. Sve te momente ruska strana uzimala je u obzir pri nalazenju resenja za povlacenje svojih mirotvoraca. O tome su jos ranije obavestena rukovodstva Srbije i Crne Gore i BiH, a takodje i komanda NATO, s kojom su usaglaseni nacin i termini povlacenja ruskog vojnog kontingenta sa Balkana. Konkretno, rec je o tome da ce Kosovo napustiti 650 nasih vojnika, a iz BiH se povlaci 320 ruskih mirotvoraca. Predsednik Rusije Vladimir Putin postavio je zadatak da se taj proces u potpunosti završi do 1. avgusta ove godine.

Mnogi ovaj potez Kremlja tumace kao odustajanje od Balkana?

- Razume se, nailazimo na razne ocene tog koraka i ovde, u Srbiji i Crnoj Gori, i u Rusiji. Ni u ruskim SMI nije malo onih koji smatraju to gubitkom naseg interesa na Balkanu. Drugi - pre svega mnogi Srbi na Kosovu i Metohiji, s odredjenom zabrinutoscu gledaju na svoju buducnost.

Medjutim, preduzeti koraci uopste ne znace da Moskva odlazi sa Balkana. Kao i ranije, nameravamo da aktivno ucestvujemo u resavanju kosovskih i drugih regionalnih problema. Sto se tice regiona, Rusija namerava da ovde poveca politicko i ekonomsko prisustvo. Naravno, saradjivacemo sa NATO, sa kojim smo vec stekli odredjeno iskustvo u zajednickom sprovedenju mirovnih operacija, borbi sa terorizmom i ekstremizmom. Pri tom, saradnja sa NATO u resavanju preostalih problema na Kosovu i u BiH gradice se na osnovu principijelnih ruskih pozicija o neophodnosti ispunjavanja, u punom obimu, rezolucije 1244 SB i bezuslovnog ispunjavanja odredbi Dejtonskog sporazuma.

Koji je danas interes Rusije na Balkanu?

- Rusija ima ozbiljne ekonomske interese na Balkanu. Uzimajuci u obzir sirenje EU, oni dobijaju jos veci znacaj. Tranzit ruskih energovoda u Evropsku uniju, a time i kroz Balkan, privlaci paznju mnogih nasih naftnih i gasnih kompanija, koje se vec sada pojavljuju kao potencijalni partneri u regionu. Nameravamo da razvijamo uzajamno korisnu ekonomsku saradnju sa svim balkanskim zemljama i, svakako, sa SCG, ucestvujući u privatizaciji preduzeca i investirajuci sredstva u industriju i poljoprivredu. Na taj nacin Rusija uopste ne odlazi sa Balkana. Ona samo premesta akcente i menja formu svog prisustva u regionu koji je bio i ostaje vrlo vazna karika u obezbedjivanju evropske bezbednosti, i vec iz tog razloga i u buduce ce se nalaziti u sferi interesa Rusije.

Nedeljni telegraf, 25. jun 2003.

Mihael Stajner završio misiju u Pristini

ZBOGOM, KOSOVO

Mihael Stajner, specijalni predstavnik UN na Kosovu, definitivno završava svoju misiju 30. juna. Mozda ce, kako dodaje, ostati jos nedelju dana duze iz tehnickih razloga, ali, sto se njega tice, on je svoj posao odradio. I to uspesno, naglasice nam vise puta u razgovoru. Sve sto je planirao, pokrenuo je, na Kosovu se sasvim drugacije zivi nego kad je dosao, perspektive pokrajine su bolje nego ikad, a to sto odlazi posle samo godinu i po dana iskljucivo je njegova odluka koja nema veze ni sa vlastima u Beogradu, ni sa albanskim zvanicnicima na Kosovu.

- Pre nego sto sam dosao ovamo, rekao sam Kofiju Ananu da ostajem tacno godinu i po dana. Znao sam da mi toliko treba da uradim nekoliko bitnih stvari. I bio sam u pravu - kaze Stajner, priznajuci da pakuje kofere za Zenevu i ne krijuci zadovoljstvo sto ce nesnosnu letnju prasinu i depresivne kosovske zime zameniti "vrlo skupim, ali neodoljivim gradom". Dok se spremamo da otpocnemo intervju u njegovom klimatizovanom kabinetu, na petom spratu zgrade glavnog staba UNMIK-a u Pristini, shvatamo da je pred nama pre svega profesionalac. Posto cemo ga slikati, odlazi da se oceslja, ali ne i da obrise prasinu sa cipela posle visecasovnog obilaska nekoliko sela na Kosovu. Njegov posao je da bude sto vise na terenu i prasnjave cipele samo su dokaz da svoj posao shvata ozbiljno. Koliko ozbiljno, govori i njegov osmeh koji ne skida sa lica ni dok zakopcan do grla, u sakou, sa kravatom, na plus 40 stepeni, sa albanskim domacinom obilazi stalu, a ni dok razmislja o odgovorima na postavljena pitanja. Na sva ce da vam odgovori, cak i na ona neprijatna, nasiroko i ljubazno, osim na ono o zagonetnoj albanskoj lepatici zbog koje bi, na pragu 54. godine, kako se prica, mogao ipak, prvi put, da stane pred oltar.

- To se javnosti ne tice - reci ce tvrdo stisnute vilice.

Na pomen Nebojse Covica, potpredsednika Vlade Srbije, koji se tog istog dana, u ponedeljak, nalazio na Kosovu, preplanulom Bavarcu biserno belih zuba ponovo se vraća diplomatski osmeh. Iako je Covic tog dana porucio javnosti da

je situacija na Kosovu katastrofalna i da ne treba verovati izveštajima UNMIK-a o stanju bezbednosti, Mihael Stajner samouvereno rezimira bilans svoje jednoipogodisnje misije: i albanski i srpski zvanicnici, istice, posmatraju stvari isključivo iz ugla svojih politickih pozicija, zbog cega ne mogu da vide da je Kosovo, kao multietnicka sredina, uz sve jos vidljive prepreke i teskoce, ipak pocelo da zivi svoj normalan zivot.

o Da li time hocete da kazete da je zivot ljudi na Kosovu realno bolji nego sto to izgleda na nivou politicke komunikacije izmedju Srba i Albanaca?

Ne bas, ali cinjenica je da je klima koju su stvorili politicari donekle vestacka. Politicari, po definiciji, nemaju identicne interese kao obican narod. Njih zanimaju izbori, politicki protivnici... Rugova prati sta Taci radi, Taci posmatra njega... Politicari sve ovo vreme tvrde pazar unapred i svako prica kako je Kosovo njegovo, iako je pitanje statusa potpuno otvoreno.

Kad pitate obicne ljude sta je njima prioritet, svi ce vam reci da je to novac, odnosno posao. Tako je svuda u svetu. Na drugom mestu je zastita od kriminala i korupcije, a na trecem, sto je posebno vazno za male zajednice, dostojanstven zivot i sloboda kretanja. U tom smislu nema razlike izmedju Albanaca i Srba. I jedni i drugi su, istina, istraumirani, jer su naizmenicno proterivani sa svojih ognjista. Sustinski problem, osim bezbednosti i ekonomije, jeste sto je ljudima ovde tanka koza, a ispod koze se kriju jaka osecanja. A glavno osecanje nije mrznja, nego strah, i to je kljucni problem celog Balkana.

Sta smatrate svojim najvećim uspehom za ovih godinu i po dana?

Ponosan sam sto se promenila medjuetnicka klima i sto su u poslednjih mesec dana toliko uznapredovali razgovori na temu Evrope. Samit EU u Solunu je veoma znacajan dogadjaj jer je evropska perspektiva najbolji put za normalan zivot na Kosovu. Cini mi se da su i ovdasnji politicari shvatili koliko je vazno prevazici taj jednostrani, monoetnicki pogled na buducnost Kosova, sto je mnogo vaznije cak od prelazne vlade i institucija. Ponosan sam i na to sto ce vam ovde sad svako reci da je situacija sasvim drugacija nego pre godinu i po dana - imamo multietnicku policiju, sigurne kuce za zene, pad stope kriminala, zacetke ekonomskog pomaka...

Dobro, ali sa Kosova i dalje svakog dana stizu lose vesti. Srbi su cesto na meti ekstremista, ali i policije, malo malo pa se neko od Srba uhapsi. Uostalom, glavna zamerka Beograda vasoj misiji jeste da ste zapostavili zastitu Srba kao manjine na Kosovu.

Cekajte, treba razlikovati zastitu manjine od rada policije. Ako KFOR ili policija hapse i rade svoj posao, nemate prava da prigovarate. Kriminal ne postoji samo medju kosovskim Albancima. Ne poricem da bezbednost Srba nije na nivou na kome bismo zeleli da bude. Ne mozete preko noci stvoriti raj, ali niko ne moze da demantuje da ne poboljsavamo situaciju korak po korak.

Da li biste vi kao sef misije UN mogli da porucite onim 200.000 raseljenih Srba sa Kosova da se slobodno vrate kucama?

U tome moramo da budemo oprezni. Istina je da se medjuetnicki odnosi razlikuju od oblasti do oblasti, negde se ljudi lepo slazu, negde ima stalno incidenata. Ali, nije problem samo u bezbednosti. Povratak tih ljudi kosta. Treba obezbediti novac za popravku ili izgradnju kuca, za uvodjenje struje, vode, treba tim ljudima obezbediti posao... To je problem koji ne moze da se resi preko noci.

Sudeci po izveštajima sa Kosova, stice se utisak da vasom misijom nisu zadovoljni ni Albanci, koji tvrde da ste se malo zalozili za prebacivanje nadležnosti na kosovske institucije?

U pravu ste. I ja kad citam novine, vidim da me podjednako optuzuju i Srbi i Albanci.

Nije bas podjednako...

Ne, vi ne citate novine koje izlaze na Kosovu! Podjednako me optuzuju Albanci, kao i srpske vlasti. Evo, predsednik parlamenta, gospodin Daci, javno me je optuzio da sam "instrument srpskog imperijalizma". S druge strane, gospodin Covic me naziva... Ma, svakako me naziva. Za njega sam proizvedena ruka albanskih aspiracija. Ali, ja ne mogu da se ljutim. Oni kao politicari gledaju svoje interese, a to sto svima ne valjam znaci da sam radio najbolje i da je misija UN na pravom putu.

Kako biste se vi ponasali da ste na mestu, recimo, gospodina Rugove, ili gospodina Covica?

Hm, zanimljivo pitanje. Necu da zalazim u njihove politicke interese, ali da sam na njihovom mestu, imao bih samo dva nacina da se postavim prema medjunarodnoj misiji. Sa jednim se suocavam svaki dan, a to je njihov sadasnji pristup koji glasi: "OK, situacija je suvise komplikovana, ne mozemo da pobedimo, zato je najbolje da za sve okrivimo medjunarodne predstavnike". E, tako ne ide. Prebacivanje odgovornosti na druge moze da vam pomogne da opstanete u politickim vodama, ali ne donosi nikakvo resenje. Ako srpski politicari stalno govore kako je situacija na Kosovu uzasna, naravno da nikog nece ohrabriti da se vrati kuci. Ako, pak, kosovski Albanci stalno isticu kako se na Kosovu lose zivi, kako je nezaposlenost ogromna, ne mogu ocekivati da dodje neki strani investitor i ulozi novac u posao.

Uskoro pocinje dijalog Beograda i Pristine, ali bez vas.

Bilo bi glupo da ga ja zapocnem, a neko drugi nastavi. To i treba da bude misija mog naslednika.

Da li mislite da je mozda vreme da se dijalog vodi bez medjunarodnih posrednika?

Ne. To niko i ne ocekuje. Uostalom, u skladu sa Rezolucijom 1244 i misijom UNMIK-a, dijalog mora da ima posrednike. Delegacija ce, svakako, biti mesovita. Tu ce biti moj naslednik, ali i predstavnici SAD i EU. Osim toga, u vasem je interesu da imate sto vecu paznju medjunarodne zajednice.

U UN kazu da je vasa misija jedna od najtezih u ovoj organizaciji. Da li je?

Da, bez sumnje.

Kad bi vam rekli da ostanete sef misije jos godinu i po dana, sta biste odgovorili?

Ne, nikako. Ova mislija me je iscrpla, ovde je potrebno uzasno mnogo energije. Uostalom, imam i ja svoj zivot.

Gordana Knezevic,
Ilustrovana Politika

DVA VIDJENJA BUDUCEG STATUSA KOSOVA I METOHIJE

1. Predlog resenja statusa Kosova i Metohije

PRIHVATITI NEMINOVNOST

Amos Oz, cuveni izraelski pisac i jedan od najistaknutijih lidera izraelskog mirovnog pokreta "Mir sada", pisao je devedesetih da kako god se u medjuvremenu razvijao izraelsko-arapski sukob, koliko god mrtvih neduznih civila bilo sa obe strane i koliko god sukob trajao, zavrstice se onako kako je jedino moguće, uspostavljanjem nezavisne arapske drzave "Palestine" na podrucju zapadne obale Jordana i u Gazi.

Izraelski premijer Ariel Saron, isti onaj general i ministar vojni koji je od mirovnog pokreta "Mir sada" optuzivan za ratni zlocin zbog izraelske okupacije Libana i Bejruta sredinom osamdesetih, isti onaj koji je insistirao na jevrejskom pravu da drzi svetu Judeju i Samariju i da gradi jevrejska naselja na zapadnoj obali Jordana, danas ce reci:

"Mi ne mozemo drzati pod okupacijom 3 miliona palestinskih Arapa. To nije dobro ni za njih ni za nas. Doslo je vreme da podelimo ovo parce zemlje".

Uparedo sa izvodjenjem vojne operacije u Iraku, americki predsednik Bus je dizajnirao "mirovni put", koji su podrzale EU i Rusija, i rukovodstvo palestinskih Arapa i Izrael su taj plan prihvatili. On predvidja zavrsetak sukoba upravo onako kako je Amos Oz predvideo.

Doslo je vreme da i Srbija i kosovski Albanci i Srbi, na isti nacin kao i palestinski Arapi i Izrael, prihvate realnost. Ne treba biti ni pametan ni dalekovid kao Amos Oz, a da se vec sada sa sigurnoscu moze tvrditi da ce se i srpsko-albanski sukob oko Kosova zavrstiti kako je Amos Oz predvideo za sukob Arapa i Izraela.

I srpsko-albanski sukob je odneo previse zrtava. Premda u ovom trenutku ne izgleda moguće da bi on mogao da poprими oblike i razmere rata kakav i ovih dana i posle prihvatanja "Mirovnog puta" vode Arapi i Jevreji, sigurno je da, kako god se srpsko- albanski sukob u buducnosti odigravao, i koliko god trajao, zavrstice se jedino kako je moguće: Srbi, prognani sa Kosmeta posle uspostavljanja uprave UN, vratice se svojim kucama, bice svim gradjanima priznata sva prava, i bice uspostavljena sloboda kretanja i bezbednost za sve.

Bice uspostavljena nezavisna albansko-srpska drzava Kosovo, u kojoj ce biti obezbedjena ravnopravnost za sve gradjane i priznanje individualnih i kolektivnih prava Srbima i drugim etnickim zajednicama, a ona ce biti u dobrim odnosima sa Srbijom, kao deo EU.

Zaista nema potrebe da cekamo da nam Amerika, Evropa i Rusija pripreme nas srpsko-albanski "Mirovni put". Zasto da dovedemo u pitanje brzinu naseg evropskog prikljucenja, nas ekonomski i drustveni razvoj i prilagodjavanje EU, i buducnost nase dece. Nema nijednog razloga da srpsko-albanski "Mirovni put" ne pripreme odmah oni kojih se to najvise tice, Srbija i Albanci i Srbi sa Kosova.

Konacni status Kosova je poznat i nama i Albancima i "medjunarodnoj zajednici", mi samo mozemo da lazemo jedni druge da ne znamo kako izgleda konacni status. Da ne bi bilo nedoumica treba reci ponovo: konacni status Kosova je albansko- srpska nezavisna drzava u EU, kao jedno od slobodnih, demokratskih, naprednih i razvijenih drustava.

Sto pre priznamo i jedni i drugi ovu neminovnost, i to u svim njenim aspektima, to ce se pre konacni status Kosova ostvariti. To je u obostranom albansko-srpskom interesu.

Objektivno gledano, postoje tri grupacije kojima nezavisno Kosovo i dobri srpsko-albanski odnosi i mir u regionu nimalo ne idu u prilog.

Prva grupacija jeste lokalna mafija u Pokrajini. Status kvo, sto znaci kaos u institucijama, zategnuti odnosi i sukobi, jesu najpogodniji milje za sverc droge i sve oblike organizovanog kriminala.

Druga grupacija jeste komplikovani sastav "industrije pomoci", koji cine pripadnici medjunarodne uprave koji za visoke plate od vise hiljada evra mesечно grade svoje biografije i prodaju svoje usluge sa ucinkom upravo suprotnim od proklamovane politike zbog koje su poslani ovde. Odlaganje odluke o konacnom statusu unedogled je u njihovom interesu.

Trecia grupacija jeste srpska mafija, kamuflirana navodnom brigom za srpska nacionalna prava i svetinje. Jevrejski ekstremisti su ubili izraelskog premijera Rabina 1995, jer je pokrenuo mirovni proces. Srpski mafijasi su, u pokusaju da se predstave i nametnu kao patriotski politicki lideri, ubili srpskog premijera Djindjica.

Mafije se protive nezavisnom Kosovu i bilo kom drugom mirnom resenju, jer sve dok nije reseno najvaznije pitanje u regionu, opstaje njihova nada da ce nas uvesti u novi kaos i rat koje bi opet da iskoriste za svoje bogacenje. Mafiji na svim stranama odgovara vesto sakrivanje iza navodnog patriotizma.

Poslednji dogadjaji, gnusno ubistvo porodice Stolic u Obilicu, jesu moto delovanja albanske kosovske mafije, narkodilera i trgovaca ljudskim bicima kamufliranih politickim ekstremizmom i terorizmom i pasivnog drzanja protagonista "industrije pomoci". Iz izjava kojima su osudili poslednji zlocin protiv Srba, vidi se da albanski lideri sa Kosova shvataju da su najveći protivnici nezavisnog Kosova upravo albanski ekstremisti koji zelev albansko cisto Kosovo i albanski teroristi koji ubijaju srpske civile.

Nasi politicki lideri ne treba da zbog straha od reakcije javnosti oklevaju u preduzimanju pune inicijative za sto skoriju realizaciju takvog konacnog statusa Kosova. I onda, kad zajedno sa kosovskim Albancima i Srbima sacinimo nas Mirovni put, treba da se obratimo Americi, Evropi i Rusiji (zajedno sa Bosnom, Makedonijom i Albanijom) energicnim zahtevom da sacine novi Marsalov plan za Balkan, da njihove drzave naprave garantne fondove kojima ce ohrabriti direktna inostrana ulaganja u nasim zemljama.

Da umesto "razvoja industrije pomoci", na koju sada tako besmisleno trace novac svojih poreskih obveznika, omoguce pomoc razvoju industrije. Ne trebaju nam Stajner, Esdaun i desetine drugih birokrata ovde - trebaju nam Siemens, Ford i Filips.

Aleksandar Lojpur - advokat, Politika 23.06.03.

2. Neminovnost na Balkanu nije u stvaranju "banana drzavica"

NEZAVISNI KOSMET NIJE RESENJE

Veoma je tesko poverovati da ce se formiranjem nezavisne drzave uspostaviti srecno drustvo Albanaca i Srba. Mnogo je realnije da bi proglasenje nezavisnosti Kosova samo ubrzalo egzodus i agoniju srpskog naroda. Zar po toj logici Spanija ne bi trebalo da se odrekne Baskije, Francuska Korzike, a Italija Juznog Tirola? Ozbiljne evropske zemlje probleme te vrste ne resavaju teritorijalnim "amputacijama".

Stavovi Aleksandra Lojpara, pravnika i clana Komisije za istinu i pomirenje iz Beograda, u tekstu "Prihvatiti neminovnost" ("Politika" od 23. juna) zasnivaju se na sustinskom nepoznavanju situacije na Kosovu i Metohiji i ohrabruju ideju podele na etnickim osnovama, koja predstavlja opasan anahronizam za buducu ujedinjenu Evropu.

Ubedjenje Lojpara da ce se kosovski problem "neminovno" završiti uspostavljanjem "nezavisne albansko-srpske drzave Kosovo, u kojoj ce biti obezbedjena ravnopravnost za sve gradjane..." predstavlja iluziju koja nije zasnovana na realnim cinjenicama, vec nerealnim zeljama.

Samo letimican pogled na zbivanja u pokrajini u poslednje cetiri godine sasvim jasno pokazuje da se na ovim prostorima ne gradi multietnicko drustvo svih gradjana (bez obzira na etnicku i versku pripadnost) vec etnicki cista drzava skrojena samo po meri albanske i vecinske muslimanske zajednice. Buduci da pod vlascu UNMIK-a i u prisustvu 40.000 vojnika KFOR-a nisu stvoreni minimalni uslovi za slobodan zivot gradjana srpske nacionalnosti i povratak preko 230.000 prognanika, veoma je tesko poverovati da ce se formiranjem nezavisne drzave to pitanje automatski resiti i uspostaviti srecno drustvo Albanaca i Srba. Mnogo je realnije ocekivanje da bi proglasenje nezavisnosti Kosova samo ubrzalo egzodus i agoniju srpskog naroda i privelo kraju proces sistematskog unistavanja pravoslavne kulture koja vekovima postoji na ovim prostorima.

Posleratni nastavak etnickog nasilja, diskriminacija na svim poljima i potpuno odsustvo vizije demokratskog drustva kod albanskih politicara, pa cak i onih "umerenijih", nimalo ne ostavlja sumnje da u drzavi koju oni nameravaju da stvore nece moci da zivi nijedan gradjanin srpske nacionalnosti.

Medjutim, nezavisno Kosovo ni priblizno ne bi bilo kraj balkanskog problema zato sto secesija Kosmeta od SCG predstavlja samo jedan u nizu elemenata opste revizije granica balkanskih zemalja u cilju stvaranja nove albanske drzave koja nece imati srediste, kao sto mnogi misle u Tirani, vec upravo na Kosmetu, sa jakim osloncem na podrucju severne Makedonije. Takav razvoj dogadjaja, koji se nazire u nizu albanskih ekstremistickih akcija u juznoj Srbiji, Makedoniji i na samom Kosmetu jasno pokazuje da nezavisnost pokrajine ne samo da nece doneti stabilnost Balkanu i spokoj preostalim nealbancima, vec ce postati dugorocno zariste za celu Evropu i ogromna smetnja ka evroatlantskoj integraciji okolnih balkanskih zemalja.

Ne treba ni pominjati vrlo moguće posledice izvoza "kosovske ideje" u istocne delove Crne Gore ili pak negativne uticaje na situaciju u novopazarskoj regiji.

Posebno je problematican stav Lojpara da nezavisno Kosovo i "dobri srpsko-albanski odnosi" ne idu u prilog izmedju ostalog "srpskoj mafiji kamufliranoj navodnom brigom za nacionalna prava i svetinje". Ovaj stav predstavlja grubu simplifikaciju i krajnje iskrivljenu tezu, jer po njoj ispada da se za srpski narod i svetinje brine prakticno samo "mafija" i da ta briga u osnovi nije legitimna.

Ocigledno za Lojpara licno Kosovo i Metohija nemaju posebnu vrednost pa zato ne moze da shvati da najveći deo gradjana Srbije (a ne samo "mafija") i te kako oseca da se upravo na prostorima juzne pokrajine nalazi najvazniji deo naseg istorijskog pamcenja, kulture i duhovnosti kojim nasa zemlja i te kako moze da obogati evropski kulturni milje i predstavi se kao zemlja vekovne evropske hriscanske kulture.

Zbog cega bi se najvaznijim kulturno-istorijskim spomenicima srpskog naroda, koji su ocuvani pod petovekovnom otomanskom vlascu, "dicili" oni koji su samo u poslednje cetiri godine do temelja porusili 120 crkava i manastira i raskopali desetine pravoslavnih grobalja.

Konacno, kakav bi moralni legitimitet pred istorijom mogla da ima vlada koja bi se, radi kratkorocnih ciljeva, odrekla dela svoje teritorije i ohrabrila druge potencijalne dezintegrativne procese po principu "zagrabi koliko mozes".

Takva samoubilacka odluka dovela bi do ogromne unutrasnje nestabilnosti koja bi ugrozila demokratske reforme drustva i buducnost zemlje. Uostalom, zar po toj logici Spanija ne bi trebalo da se odrekne Baskije, Francuska Korzike, a Italija Juznog Tirola? Medjutim, ozbiljne evropske zemlje svoje probleme te vrste ipak ne resavaju teritorijalnim "amputacijama" vec razvojem demokratije, dijalogom i ekonomskim prosperitetom svih gradjana.

Upravo takvo resenje, a ne stvaranje nezavisne islamske palestinske drzave, za koju se zalaze Lojpur, predstavlja jedini put prosperiteta za Izrael koji predstavlja vaznu barijeru terorizmu.

Zbog svega navedenog, strategija Srbije za Kosmet treba da bude potpuno suprotna onome sto nam savetuje Lojpur.

Umesto stvaranja etnicki ciste albanske drzave treba insistirati na nepromenljivosti drzavnih granica SCG i resavanju problema albanske zajednice u demokratskom kontekstu SCG, koja je i nakon godina rata ostala najmultietnickija zemlja Balkana i koja sebe svakim danom afirmise kao snazan faktor mira i stabilnosti u jugoistocnoj Evropi.

Ukoliko bi se zelje za resavanjem etnickih problema pojedinih zajednica neophodno resavale stvaranjem novih "banana drzavica", Evropa bi tesko uspela da ostvari integraciju i jedinstveno trziste i vratila bi se prevazidjenim anahronizmima 19. veka. Osim toga, forsiranje ideje etnicke secesije albanske zajednice na Kosmetu nasuprot ideji njene integracije u

SCG vrlo bi se negativno odrazilo na BiH i Makedoniju i predstavljalo bi ozbiljan presedan koji bi ohrabrio secesionističke procese sirom sveta.

U 21. veku granice treba prevazilaziti savladivanjem mentalnih barijera, a ne stvaranjem novih nacionalnih država, prodiranjem postojećih i drobljenjem već ionako rascepanog Balkana. Jedino takva strategija dugoročno može da donese stabilnost Evropi i zato nju treba prihvatiti kao neminovnost.

Protosindjel Sava Janjic,

Politika 26 jun 2003

Povodom Vidovdana, na Gazimestanu patrijarh Pavle, Covic i Karadjordjević

NAJMASOVNIJI SKUP OD DOLASKA KFOR

Gracanica, Banjaluka, Ravanica, Beograd - Svetim liturgijama i pomenima palim kosovskim junacima u svim hramovima Srpske pravoslavne crkve u zemlji i rasejanju u subotu je obeležen praznik posvećen svetom knezu Lazaru, u narodu poznat kao Vidovdan.

Knez Lazar Hrebeljanovic, rodom iz Prilepca kod Novog Brda, bio je jedan od plemića cara Dusana. Posle smrti Dusanovog sina cara Stefana Urosa, patrijarh Jefrem krunisao ga je za srpskog cara. U zasluge mu se pripisuju: slanje izaslanstva sa monarhom Isajom u Carigrad sa molbom da se skine anatema sa srpskog naroda, obnova manastira Hilandara i Gornjaka, ktitorstva nad mnogobrojnim crkvama i manastirima, kao i otpor turskim osvajanjima. Crkva smatra da je knez Lazar kao malo ko "u potpunosti ostvario svetosavski i svenarodni ideal "sve za Hrista - Hrista ni za sta". Poginuo je u boju na Kosovu polju 28/15. juna 1389. Telo mu je preneto i sahranjeno u njegovoj zaduzbini manastiru Ravanica kod Cuprije, a potom u manastir Vrdnik u Sremu, odakle je tokom Drugog svetskog rata doneto u Sabornu crkvu u Beogradu. Na 600. godišnjicu Kosovskog boja mosti kneza Lazara vraćene su u njegovu zaduzbinu.

Ovogodisnja proslava Vidovdana na Kosovu i Metohiji već je započela prigodnim kulturnim manifestacijama. U Domu kulture u Gracanici juče je održana svečana Vidovdanska akademija.

Centralna proslava 614. Vidovdana održana je na Kosovu i Metohiji, gde je patrijarh srpski Pavle sa episkopima raskoprizrenskim Artemijem (Radosavljevićem) i bivšim zahumsko-hercegovačkim Atanasijem (Jevtićem), svestenstvom i monastvom više eparhija SPC služio svetom arhijerejsku liturgiju u manastiru Gracanica i na Gazimestanu pomen svim postradalima srpskim junacima od Kosovskog boja do danas

- Ovde se pomolismo, na ovom mestu gde su nasi preci sa svetim knezom Lazarom dosli ne da otimaju tuđe, niti da ga gaze tuđu slobodu i da svoju veru nameću nekome, nego da brane svoje. Gospode pomoz i nama koji danas predstavljamo nas narod i nasu veru pravoslavnu da se uvek secamo Tvoje reci: "Ko izdrzi do kraja, taj ce se spasiti". Pomoz nam, ako moramo da stradamo, da to bude uvek na putu uskom i tesnom koji vodi Tebi. Gospode, sveti kneze i sveti preci nasi mir darujte, pravdu, slobodu i nama i svim ljudima, jer svima nam je potrebna - porucio je patrijarh Pavle u besedi na Gazimestanu, koji su obezbedjivale jake snage UNMIK policije.

Parastosu, kao i liturgiji u Gracanici, pored više stotina Srba iz svih krajeva Kosova i Metohije, centralne Srbije i Crne Gore, prisustvovali su i prestolonaslednik Aleksandar Karadjordjevic, princeza Katarina, Nebojsa Covic potpredsednik Vlade Srbije i šef Koordinacionog centra SCG i Srbije za Kosovo i Metohiju, svi politički predstavnici kosovskih Srba. Od dolaska Misije UN na Kosovo i Metohiju 1999. godine ovo je najmasovnija proslava Vidovdana u Pokrajini. "Vidovdanska slavlje", kako je naglasio vladika Artemije posle liturgije, "pokazuje i dokazuje da smo ovde pustili duboko korenje, da ostajemo i da cemo ostati na ovim prostorima miloscu Bozjom".

Aleksandar Karadjordjevic je, polazuci venac na Spomenik kosovskim junacima na Gazimestanu, porucio da je "buducnost svih na Kosvu moguća jedino kroz demokratiju i postovanje ljudskih prava". On je pozvao Srbe "da budu jaki i da ne napustaju svoja ognjista" i apelovao na medjunarodnu zajednicu da "udvostruci napore i ucini mnogo više za bezbednost, ljudska prava, vladavinu zakona i demokratske institucije".

- Ovo sto vidimo poslednje cetiri godine to je okupacija, ropstvo, tiranija, porobljenje samih ljudi zlu. Sloboda se ne može graditi na nepravdi i na zlu, na tiranstvu, gazenju drugih. Neka bi Bog dao da ovde nestane nepravde, da nestane sile, da zavlada mir i sloboda svima, kao i da molitvama svetoga Lazara, velikomučenika kosovskog, i svih novomučenika od Kosova do Jadovna, ostanemo i opstanemo kao ljudi - istakao je vladika Atanasije u praznicioj besedi u manastiru Gracanica, gde je uoci Vidovdana održano i tradicionalno "Vidovdanska pesnicko pricesce".

Ove godine "Zlatni krst kneza Lazara" dobio je književnik Miroslav Josic Visnjic. "Gracanicka povelja" pripala je pesniku Aleku Vukadinovicu, dok je "Kondir kosovke devojke" dodeljen pesniku Srbi Mitrovicu. "Pero despota Stefana Lazarevica" dobio je pesnik Novica Sovrljic iz Kosovske Mitrovice.

Na Vidovdan svečano je bilo i u manastiru Ravanica, zaduzbini kneza Lazara, gde su svetom arhijerejsku liturgiju i parastos služili episkopi branicevski Ignatije (Midic), sumadijski Jovan (Mladenovic) i slavonski Sava (Juric), javile su agencije.

Povodom Vidovdana u Spomen hramu svetog Save na Vracaru održan je Prvi sabor srpskih horova iz otadzbine i dijaspore na kome je učestvovalo 34 hora sa ukupno 1.500 izvođača. U Kraljevskom dvoru na Dedinju juče je potpisana Povelja osnivanja Saveza srpskih horova, čime bi trebalo da se nastavi tradicija Juznoslovenskog pevackog saveza koji je osnovan 1929. godine pod pokroviteljstvom kralja Aleksandra Karadjordjevica. J. Tasic

Proslave u RS i Makedoniji

Vidovdan su posebno svečano u subotu obeležili pripadnici Vojske RS koji ovaj praznik slave kao krsnu slavu. Liturgiji i rezanju slavskog kolaca Vojske RS u banjaluckom hramu Svete Trojice prisustvovali su Dragan Cavic, predsednik RS, Borislav Paravac, srpski član u Predsednistvu BiH i Milovan Stankovic, ministar odbrane RS. Cavic je Ordenom Milosa

Obilica odlikovao 23 porođice koje su u poslednjem ratu u BiH izgubile tri i više clana i najavio da ce od Vlade RS traziti da im se dodeli nacionalna penzija, preneo je Tanjug. Isti izvor javio je i da je u okviru vidovdanskih praznika u crkvi svetog arhangela Mihaila u Skoplju, zaduzbini kralja Aleksandara Karadjordjevica, u subotu je održan pomen stradalim srpskim junacima u Kosovskom boju, kao i svim ostalim ratnicima palim u odbrani pravoslavlja na balkanskim prostorima. Vence su položili Biserka Matic, ambasador SCG u Makedoniji, kao i predstavnici srpskih udruženja i u ovoj bivsoj jugoslovenskoj republici

Sejmon Hejzlok o odnosima Beograda i Pristine

SRBIJA NEMA STRATEGIJU NEGO SAMO LOSU PRICU

Andrej Nosov specijalni izvestac DANASA

Pristina - Iako su se odnosi nakon solunskog samita znatno poboljšali, Beograd i Pristina, pripremaju svoje resurse za pregovore o, kako i na jednoj i nadrujoj strani kazu "prakticnim pitanjima". Izvestac Danasa imao je priliku da proteklih dana u Pristini na ulici u kasnim vecernjima satima razgovara saobicnim gradjanima, na srpskom jeziku, bez bilo kakvih problema, i vecina ljudi se zalaze za resavanje svih pitanja koja su trenutno problematyczna.

Jedno od gotovo najvaznijih pitanja je sloboda kretanja. S jedne strane se u Beogradu kaze da slobode kretanja za manjine na Kosovu, posebno Srbe nema, a sa druge strane drzava Srbija ne zeli da prizna UNMIK tablice. Na granicnom prelazu u Merdaru svakodnevno ljudi sa Kosova su prinudjeni da ispred srpskog punkta menjaju tablice, odnosno placaju duple poreze i takse za voznju automobilom. Oni uglavnom dobijaju tablice oznacene kao "proba". Isti je problem sa UNMIK dokumentima, koja Srbija ne priznaje.

Prema recima portprola UNMIK na Kosovu Sejmona Hejzloka, ovaj problem znatno otezava slobodu kretanja, jer manjine, odnosno Srbi na taj nacin ne mogu da se krecu, a da ne budu primeceni. Iako su, kaze Hejzlok, obekali u zajednickoj izjavi da ce priznati tablice, srpske vlasti "iz politickih razloga to jos nisu ucinile"

- Ljudi cuju samo ono sto bi zeleli da cuju. Ljudi iz Koordinacionog centra imaju svoje politicke razloge zasto se koncentrisu samo na nase neuspehe. Sama cinjenica da smo prisutni ovde pokazuje da ima problema. Dokument nije potpisan zbog politike. Jedini ljudi kojima tablice nisu potrebne su Milan Ivanovic i Marko Jaksic. Sta je sa onima koji zive u Velikoj Hoci, Peci, Osojanima, Strbacu. To nije politicko vec prakticno pitanje - kazao je nas sagornik. On je naveo da "nista sto cuje u politickoj retorici Beograda, ne pretstavlja strategiju". Vidim samo pricu da je lose, dodao je Hejzlok.

Sefica kancelarije Fonda za humanitarno pravo u Pristini Nora Ahmetaj kazala je za nas list da je stanje na Kosovu znatno bolje uporedjujuci sa 1999. godinom.

- Bezbednost jeste preduslov svega i najbitnije, ali i nezaposlenost, obrazovanje, pristup javnim institucijama, pitanje imovine, medjuetnicki odnosi uticu da se proces povratka uspori - rekla je Ahmetaj. Ona smatra da je "najlakse kriviti za sve UNMIK, ali su odgovorni i Vlada Kosova, civilno drustvo i medjunarodne snage". O politickoj sceni Kosova Nora Ahmetaj primecuje da je "pocelo sazrevanje". "Kod politicara se primecuje stav da Kosovo pripada svima, i da oni koji zele da zive ili su ziveli mogu da ostanu ili da se vrate", kaze Nora Ahmetaj

Sela oko Prizrena primaju Srbe povratnike, cak su zabelezeni i vrlo srdacni susreti sa bivsim komsijama - Albancima

SRPSKI JEZIK U PRIZRENU

U PRIZRENU postoji jedna prodavnica, zove se "Sarajevo" i drze je Albanci. U njoj se moze cuti srpski jezik. Srpski se katkad moze cuti i na ulici, jer Srbi iz enklave Strpci, mada im niko ne garantuje bezbednost, na vlastiti rizik odlaze u Prizren, a hrabriji medju njima upustaju se i u trgovinu sa Albancima.

Ustvari, najvaznija vest je da se u srpsko selo Novake kraj Prizrena, koje ima devedeset kuca, vratila sezdeset jedna srpska porodica. Trebalo je da se vrate svi, ali su se neki, u medjuvremenu, predomislili. Dece u selu, doduse, nema, ali je znacajan broj mladjih ljudi od dvadeset do cetrdeset godina.

Pregovori izmedju Albanaca, nosilaca lokalne vlasti u Prizrenu, i Srba povratnika dugo su trajali, posredstvom medjunarodne zajednice. Konacno je napravljen dogovor, uz pristanak Albanaca, katolika, da se obrazuje srpska enklava u selima Novake (90 kuca), Smac (40 kuca) i Gornja Srbica (12 kuca).

U svim ovim selima srpske kuce su porusene, neke preorane i pretvorene u poljoprivredno zemljiste i baste, dok nijedna albanska kuca, za sve vreme rata, a ni pre toga, nije unistena.

Baza za povratnike

Pritisnuti ovim cinjenicama, lokalni Albanci su pristali na povratak Srba, a prvi kontakti uspostavljeni su posredstvom dve organizacije raseljenih - "Sveti spas" iz Beograda i "Zavicaj" iz Kragujevca.

Potom je pocela i izgradnja kuca za Srbe. Austrijska vlada, kao donator, sklopila je ugovor o gradnji s jednom albanskom firmom, a vlasnik Albanac uposlio je svoje radnike, sunarodne. Srbi su se pobunili, pa su i neki od njih u medjuvremenu dobili posao, ali samo kvalifikovani elektricari i zidari.

Seoska skola je adaptirana u prihvatni centar i kad se najesen Srbi iz Novaka budu uselili u kuce, ona ce postati baza za nove povratnike.

Na tromedji sela Novake, Smac i Gornja Srbica, za mlade ljude koji su oformili fudbalski klub, gradi se i stadion - poklon nemacke vlade.

Prilikom poslednjeg sastanka povratnika i lokalnih vlasti dogodio se i jedan kuriozitet. Zamenik komandira policije u Prizrenu, Albanac katolik iz Djakovice Mark Dodaj, inace bivsi profesor medicinske skole, obratio se Srbima na srpskom jeziku. Ovo je shvaceno kao pruzanje ruke pomirenja.

Srdacan docek

Posto je projekat o povratku Srba u selo Novake, uslovno receno, uspeo, u toku je povratak Srba i u susedno selo Smac. Medjunarodna zajednica je dugo i brizljivo pripremala teren, ali kad su se Srbi pojavili - nije sve islo po planu. - Kada smo usli u selo, ono je bilo pusto - kaze jedan od povratnika. - Umesto dobrodoslice, na prvoj od porusenih kuca stajao je natpis na albanskom "Nema povratka Srbima". U selu nigde nikoga. Na mestu gde su bile srpske kuce rade prskalice koje polivaju baste. Dvadesetak kuca potpuno je zbrisano sa lica zemlje, a drugih dvadesetak stoje u rusevinama.

Srbi su zastali ispred prve albanske kuce. Nastao je tajac. Najhrabriji u pratnji predstavnika kosovske policije lupaju u kapiju, a zatim je otvaraju. Od visokih ograda ne moze se znati ima li koga unutra. Kad su otvorili kapiju Srbi su ugledali puno dvoriste: Albanci, otac sa tri sina, mnogo dece i zena.

Posle trenutka zatisja, sasvim neocekivano, komsije su krenule jedna drugima u susret:

- O, gde ste, kako ste...

Pocinje ljubljenje i grljenje, bez obzira na natpis "Nema povratka Srbima". Drugi Srbi su otisli u drugu albansku kucu, gde su takodje naisle na srdacan docek.

Ipak, nevolja sa Albancima ima, posebno sa onima koji su se uselili u srpske kuce. Oni su iz porusenih sela Posliste, Zagradaska Hoca i Kusin. Iako su u medjuvremenu i njihove kuce popravljene ne zele natrag. Snasli su se u Prizrenu, pojedini nasli zaposlenje, razvili biznis, a ima i onih koji bi i jare i pare - i srpsku kucu, i svoju obnovljenu kucu na selu. Ipak, u okolini Prizrena nesto se menja - u korist Srba

Miodrag Milojevic, Nezavisna svetlost br. 405

Teze za jedno razmisljanje o Kosovu i Metohiji

POUKE IZ PORAZA

Koje su nase prve asocijacije na pomen Kosova? Svetinja? Mucenistvo? Lazarev zavet? Ili: Junacenje? Patetika? Nesloga? Poraz?

Sve sto je u proslosti opterecivalo nasa razmisljanja o sudbini Kosova i Metohije, opterecuje i nasa danasnja razmisljanja. Time se valjda potvrđuje ona stara tvrdnja Srba u rasejanju: Nista mi nismo naucili i nista nismo zaboravili. Pre cetnaest godina nesrecni Slobodan Milosevic je sa imperijalnim gestom stupio na Gazimestan da bi na neki nacin nastavio najgoru i najpogresniju svoju misao: Ako ne umeju da rade, Srbi barem umeju da se biju. Dosta od onoga sto je 28. juna 1989. Milosevic rekao na kulturnom mestu Srba licilo je na zaobilaznu pretnju i bilo je upuceno separatistima. Tu pretnju ovacijama su pozdravili Srbi koji su bili ljuti na sve pripadnike slovenskih i neslovenskih naroda u nekadasnjoj Jugoslaviji koji nisu zeleli da zive sa nama.

Ne treba mi da se ljutimo ni na koga ko nece sa nama da gradi zajednicku kucu. Ne treba ni danas da se ljutimo na Albance koji zele da odu, ali ne smemo im dozvoliti da sa sobom, u drugu drzavu, odnesu nasu istoriju, najvece nase sakralne svetinje, imovinu stotina hiljada Srba.

Kako reagujemo na militantne akcije albanskih separatista? Bojim se, ne uvek onako kako treba. Posle dolaska medjunarodnih mirovnih snaga na Kosovo i Metohiju oni su srusili vise od stotinu spomenika srpske (hriscanske) istorije i kulture. Mnogi nasi sunarodnici cesto komuniciraju sa uticajnim strancima, a nijednom nisu spomenuli ovaj podatak. Sto se mene tice, parafraziram zastrasujucu i zastrasujuce tacnu Hitlerovu recenicu iz "Majn Kampfa": Kada jednom narodu srusite spomenike, u drugom kolenu prestace da bude narod!

Izgubljene bitke cesto donose napredak, govorio je svojevremeno Viktor Igo, prijatelj Srba. "Manje slave, vise slobode", pisao je on. "Bubanj umukne, razum dolazi do reci". Imamo previse izgubljenih bitaka na Kosovu i Metohiji i zato se zapitajmo: sta su nam doneli porazi, koje pouke, kakva iskustva?

Opominjem se jedne stare turske hronike u kojoj pise da je knez Lazar, uoci bitke na Kosovu polju, poslao uhodu da prodje kroz osmansku vojsku, da je osmotri, da izmeri njenu snagu i mogucnosti. Kad se vratio taj knezev poklisar, ovo je rekao o sultanovoj ordiji: "Nije takva da je se treba bojati. Nasa je vojska tri puta veca od njegove..." To je, kaze hronicar, osokolilo velikase Lazareve, a jedan od njih, Vlatko Vukovic, predvodnik srpskih bosanskih odreda, rekao je navodno: "... Ja, sam, bicu dovoljan Turcinu. Niko drugi nije potreban!"

Tacna ili netacna ova stara turska hronika svedoci o jednoj rdjavoj nacionalnoj osobini: mnogi Srbi boluju od samodovoljnosti, skloni su mitovima i skodljivom junacenju koje je tako cesto vodilo u pogibeljomaniju. Nismo se, nazalost, izlecili. I dan danas, videlo se to u gradjanskim ratovima protekle decenije, Srbi boluju od samodovoljnosti i skodljivog junacenja. Jos nesto treba primetiti u kosovskom predanju: srpsku neslogu. I narodni pevac je u velikaskoj neslozi video uzrok urusavanja i propasti srpskog carstva.

Kosovo i Metohija su zaista za Srbe ono sto je Jerusalim za Jevreje i Orlean za Francuze. Niko Jevrejima ne moze uzeti Zapadni zid, koji se ovde naziva Zidom placa, ni bilo koje drugo znamenje istorije i starine, jer su Jevreji slozni u odbrani nacionalnih interesa. Mogu li se od nas uzeti Gracanica, Pecka patrijarsija, Decani, Bogorodica Ljeviska, Banjska, Sveti Arhandjeli? Necu odgovoriti potvrdno, jer hocu da verujem da niko odgovoran, pa i niko razuman, ne moze odgovoriti potvrdno. Ali cini mi se da smo mi, Srbi, spremni oko svega da se posvadjamo, i da najvece vrednosti zanemarimo kako bi trijumfovala neka mala licna volja i ambicija.

Ne govorim o svima, odajem priznanje mudrima i uzdranima, ali primecujem da je mnogo onih koji se lako uzbudjuju, lako se navikavaju na zivot u frontovima, na brlog zakulisnih potickih borbi i besplodnog strancarenja. Jesmo li skloni teorijama zavere? Jesmo. Veoma cesto delimo ljude na prijatelje i neprijatelje, pa onda prijatelje primereno nagradjujemo, a neprijatelje besprimerno progonimo. Ogromnu energiju trosimo na konfrontacije u medijima i sa medijima i cesto to

cinimo zavid Kosova, i povodim Kosova. Ono je postalo zakletva svih, dostojnih i nedostojnih, sposobnih i nesposobnih, graditelja i rusilaca, i stoga pitam: Kako cemo takvi u poslednjem razgovore i pregovore o sudbini juzne pokrajine? Za ovih nekoliko godina, srecom, sreo sam dosta sposobnih, istrajnih i zabrinutih ljudi. Ima ih u svim strankama, i mnogo izvan stranaka. Nazalost mnogo je i nepozvanih u poslovima od nacionalne vaznosti. Da parafraziram jednog srpskog arhijereja, reci cu otvoreno: takvi ne umeju da urede svoju dusu i svoju kucu a hteli bi da uredjuju drzavu. Eto zato se - u borbama za odbranu nasih istorijskih i drzavnih prava na Kosovu i Metohiji - moramo plasiti sebe koliko i onih koje imamo protiv sebe.

Ima i nesto gore od graje galamdzija, a to je ravnodusnost. Ona je tolika i takva da mi se cinilo ponekad i ponegde da je dobila razmere endemske bolesti. Naravno, postoji razlozno, prihvatljivo objasnjenje. Kosovskometohijska agonija predugo traje, mnogi su nasi sunarodnici vec umorni od kosovskometohijske price, od tezine problema. Neka se vec jednom zavrshi, ovako ili onako - govore mnogi koji nisu videli kako je gust mrak na Kosovu i Metohiji, kako je golem egzistencijalni strah Srba i drugih nealbanca, kako je tuzan zivot u izbeglickim kampovima po Srbiji i Crnoj Gori. Njima je dobro i ne zele patnju da vide ni na televizijskim ekranima. Ne kazem da u drugim narodima nema ravnodusnih prema nacionalnim i drzavnim pitanjima, ali vecina drugih naroda je davno, u 19. veku, resila problem koji muce balkanske narode, Srbe i Albance narocito, u 20. stolecu.

Razmisljao sam i o patetici koja je upropastila, da ne kazem obesmisliila mnoga izjasnjavanja o Kosovu i Metohiji. Pitao sam se da li se iz takvih izjasnjavanja, pateticnih, pomalja epska lektira ili nesto drugo - nemanje sposobnosti da se jedan tezak problem analizira snazno i argumentovano. Pitao sam se sta kazu stranci kad cuju neka opsta mesta iz pateticnih prica o Kosovu i Metohiji. Pitao sam se imamo li u Srbiji mlade, moderne politicare koji su u stanju da hladne glave, bez upotrebe prideva, analiziraju kosovskometohijsku situaciju. Postoje li ovde ljudi koji umeju da ubedljivo brane nacionalne i drzavne interese Srbije? Ako postoje, trebalo bi da bas oni, gde god se zateknu, i na drugom kraju globusa, svojim sagovornicima dramaticno saopste:

Na planeti Zemlji ima jedno mesto gde se, i ove 2003. godine, sistematski unistava hriscanska kultura! Na tome mestu projektanti zlocina, poklonici jedne ideologije koja je u svim elementima podudarna sa fasizmom, saterali su preostale Srbe i druge nealbance u enklave, a enklava je samo drugo ime za geto! Zivot jednog Srbina izvan enklave, na Kosovu i Metohiji, ne vredi ni centa! Umemo li da animiramo svetsku javnost, da na Kosovo i Metohiju dovedemo strane medije kako bi videli poslednji veliki evropski holokaust?

Krupni zadaci koji su pred nama mogu se ostvariti samo u sadejstvu svih dobromislecih i sposobnih ljudi, ma gde se nalazili, u drzavnim sluzbama ili van njih, u politickim partijama i van politickih partija. Blizi se vreme odsudnih razgovora i prelomnih odluka. Ono sto bude uradjeno u narednim godinama bice uradjeno zauvek, a nama - koji ucestvujemo u razgovorima i pregovorima - pripada istorijska odgovornost.

Izlaganje predsednika Demokratske alternative dr Nebojse Covica na Izornoj opstinskoj konferenciji Demokratske alternative Kosovske Mitrovice, 28. juna 2003.

POVRATAK U PODGORCE

Podgorce, 1. juli

Selo Podgorce nalazi se u opstini Kosovska Vitina. U njega se 1. jula vratilo 14 predstavnika srpskih porodica, privremeno raseljenih u Srbiji. Ocekuje se povratak i 4 porodice interno raseljenih Albanaca koji se nalaze na Kosovu i Metohiji.

Celu akciju povratka zapocela je medjunarodna NVO UMKOR - Beograd sa svojim lokalnim partnerom „Glas Kosova i Metohije" iz Beograda i kancelarijom lokalnog partnera u Krusevcu. S druge strane, na Kosovu i Metohiji, odvijale su se paralelne aktivnosti, pa je od medjunarodne administracije, albanskih predstavnika sela Podgorce i gnjilanske kancelarije kosovskog dela UMKOR-a dobijena saglasnost i obezbedjena pomoc za povratnike privremeno raseljene u centralnoj Srbiji i interno raseljene na Kosovu i Metohiji.

Docek povratnicima je priredjen u restoranu „Car Lazar" u selu Vrbovac. Tu im se prvo obratio predstavnik medjunarodne administracije, g. Hamid Elijasi koji im je pozeleo srdacnu dobrodoslicu. Rekao im je da su sredstva za izgradnju kuca obezbedjena, ali da zbog razlicitih administrativnih procedura treba jos malo strpljenja od strane povratnika.

Povratnici ce biti smesteni u jednoj kuci u Podgorcu, gde ce im se donositi sva obezbedjena pomoc. Za pocetak, tu ce biti smestena cisterna s vodom i agregat za struju. Sto se tice ishrane tokom izgradnje kuca, ona je obezbedjena u restoranu „Car Lazar" . Raseljeni ce dobiti kupone za dva obroka i svojim potpisom ce overavati da su primili hranu. Potom su se raseljenima obratili razliciti predstavnici medjunarodne i lokalne zajednice i pozdravili njihovu resenost da se vrate i ucestvuju u izgradnji njihovog sela kao delu opstih napora za uspostavljanje demokratskih institucija i vladavine prava.

Nije izostala ni pozdravna rec albanskog predstavnika sela g. Hazirija. Pozelevsi dobrodoslicu povratnicima, rekao je da sve sto je bilo lose u proslosti treba zaboraviti. Radostan sto su se vratile njegove komsije, rekao je da se treba okrenuti buducnosti i izgradjivati kuce, ali i dobre odnose kakvi su bili medju komsijama u proslosti.

Posle nekih razjasnjenja, grupa povratnika je krenula prema privremenom smestaju da strpljivo saceka izgradnju razrusenih domova i da svojim primerom pomogne povratak svojih komsija kako u svom, tako i u susednim selima.

KORAK U NOVI ZIVOT

Nazvali smo humanitarnu akciju dodela knjige "Bukvar lepog ponasanja" pesnikinje Dusanke Bojicic, koja je bila voljna da podari svoju knjigu prvacima sa kosova i Metohije.

Ovu akciju smo u saradnji sa kancelarijom za kidnapovana i nestala lica iz Beograda i Nisa, održali u Nisu u prostorijama opštinskog crvenog krsta.

obuhvacena su sva deca polaznici bez jednog i oba roditelja rasejani po Srbiji.

Iz Beograda smo povelili hor- 11 odraslih, iz Sv. Spasa decu od 6-7 godina sa starateljem, predstavnike kancelarije kidnapovanih iz Beograda, kola srpskih sestara iz Prizrena i predstavnike naše kancelarije.

Dočekali su nas po našem narodnom običaju sa pogacom i solju.

Mi smo ih pozdravili, hor je pevao kosovske pesme a deca su recitovala. Zatim smo rucali, obišli Cele kulu i tvrđavu gde su uz pesmu i veselje uskocili u vozic i u kasnim popodnevnim satima krenuli kućama.

Odbor za humanitarnu i medicinsku pomoc Prof. dr. sci. med dobrila Mandić
